

Сумський національний аграрний університет

Фактори ефективності формування умінь та навичок до самостійних занять фізичними вправами студентів аграрного університету

Анотація. У статті проведено аналіз ролі навчальних завдань по розробці задач технології фізичного розвитку у підготовці до самостійних занять фізичними вправами студентів аграрного університету.

Ключові слова: самостійні заняття, навчальні завдання, студенти

Постановка проблеми. До завдань фізичного виховання в аграрному вищому навчальному закладі належать: формування потреби систематичних занять фізичними вправами з використанням різних раціональних форм; оволодіння спеціальними знаннями, знаннями основ організації і методики впровадження найефективніших видів рухової активності; знаннями основ методики оздоровлення та фізичного вдосконалення традиційними та нетрадиційними методами фізичної культури [6, с. 156]; освоєння організаційних умінь і навичок для проведення самостійних форм занять з фізичного виховання.

Освіта наділяється навчальною, виховною і розвиваючою функціями та ототожнюється з цілісним педагогічним процесом, або співвідноситься з соціальною системою, орієнтованою на підготовку людини до самостійної життєдіяльності [1, с.7]. Категорія «Освіта», як і поняття «Цілісний педагогічний процес», ідентифікуються науковцями [5, с. 2], як процеси навчання, виховання і розвитку.

У проєкті Національної програми виховання дітей та учнівської молоді розглядається освіта як процес набуття «навчальної інформації про навколишній світ», що гармонійно поєднується з особистісним становленням, формуванням мотиваційно-ціннісної сфери особистості, «процесом удосконалення моральної свідомості та поведінки».

О. Д. Джура зазначає [3, с. 10], що освіта не лише озброює сумою знань

чи виховує певні навички, але й «відкриває людині саму себе», виявляє й розкриває її здібності, формує потреби та інтереси до майбутньої професії.

Аналіз практичної підготовки студентів аграрного університету до самостійних занять фізичними вправами, свідчить, що процес формування умінь студентів самостійно ставити завдання для власної фізкультурної діяльності відіграє провідну роль в розвитку їх позитивного ставлення до фізичного виховання, сприяє утворенню умов до самостійної навчальної діяльності.

Мета дослідження - аналіз ролі навчальних завдань по розробці студентами задач технології власного фізичного розвитку у підготовці до самостійних занять фізичними вправами.

Завдання дослідження:

1. Провести аналіз педагогічної літератури, літератури з фізичної культури та інформації з мережі Інтернет щодо навчально-пізнавального процесу.

2. Провести тестування методичних знань студентів аграрного університету.

Методи дослідження: аналіз наукових джерел, тестування, статистичні методи.

Результати дослідження. Вивченню ефективності застосування різноманітних навчальних завдань, умов належного функціонування системних взаємозв'язків суб'єктів навчального процесу і навчальних завдань присвячені дослідження багатьох авторів галузі теорії задач: П.О.Балл, В. К. Буряк, В. В. Гузеєв, І. Я. Лернер, Ю. І. Машбиць, В. Ф. Паламарчук та ін.; методики фізики: С. У. Гончаренко, О. і. Ляшенко, А. !. Павленко, В. Г. Разумовського; методики математики: П. М. Ерднієва і Б. П. Ерднієва, В. А. Крутецького; методики хімії: О. В. Березана, Л. П. Величко, О. С. Зайцева, П. П. Попеля, Ю. Г. Шмуклера, О. Г. Ярошенка та ін. [2, с. 6]. Е галузі фізичного виховання і спорту до розв'язання питань удосконалення контролю і оцінювання, постановки завдань та тестів

присвячували свої дослідження: В. Г. Арєфьєв, Л. В. Волков, В. Л. Волков, А. Д. Дубогай, С. М. Дятленко, Т. Ю. Круцевич та ін.

Н. М. Буринська, В. І. Староста розглядають навчально-пізнавальний процес з позиції задачного підходу як процес постановки (складання) й виконання завдань суб'єктами навчальної діяльності в контексті бачення задач і суб'єктів, що їх розв'язують єдиною системою [2, с.6]; [5,с.122].

В освітленні дослідження літературних джерел автори відмічають розбіжності в поглядах на питання складання навчальних завдань тими хто навчається.

Складання завдань, на думку Долженко Л. П., дає змогу ширше залучати студентів до методів наукового пізнання: спостереження, моделювання, роботи з навчальною, довідковою та науково-популярною літературою [4, с. 11].

У завданнях дисципліни «Фізичне виховання» необхідно звернути увагу на освітні аспекти з направленістю підготовки до системних самостійних занять студентами фізичними вправами, з самостійним плануванням, управлінням та контролем власних фізкультурно-оздоровчих або фізкультурно-спортивних занять; формування у студентів умінь та навичок дослідницької діяльності в напрямках самооцінки, самоконтролю занять фізичними вправами та самостійного творчого підбору фізкультурних форм та методів впливу на власний фізичний стан.

У оперативному, поточному та етапному врахуванні факторів, які визначають вплив фізичних вправ для методичного та раціонального проведення навчально - тренувального заняття проявляється як рівень кваліфікації та компетентності педагога [7, с. 72], так і, як наслідок, успішне вирішення освітніх, виховних та оздоровчих завдань фізичного виховання.

Визначальним фактором у формуванні умінь є уміння навчальної діяльності і, в цьому контексті, пізнавальна, дослідницька та творча активність студентів. Якщо внутрішня активність студента, як стверджує

М. М. Солдатенко, не буде спрямована на пізнавальну діяльність, то, скільки б викладач не прикладав зусиль, ніяких нових умінь і навичок на потрібному для студента рівні не формується [9, с. 141].

Так з метою активізації у студентів навчально-пізнавальної діяльності в процесі академічних занять з дисципліни „Фізичне виховання” нами були впроваджені у навчальний процес завдання по самостійній розробці студентами задач, вирішення яких моделювало розв'язання проблем технологічних питань власного фізичного розвитку засобами фізичної культури. Умовами успішного вирішення таких задач були самостійні дослідження студентами власних показників фізичної підготовленості, показників морфофункціональних проявів організму та їх динаміки змін під впливом фізичного навантаження. На підставах аналізу щоденників «Здоров'я» (О. Д. Дубогай, 2002), студентами індивідуально здійснювалось планування самостійних занять фізичними вправами, оперативне та поточне коректування характеристик фізичного навантаження (за консультативним погодженням з викладачем).

У процес практичних занять з фізичного виховання було впроваджено постановка і вирішення студентами у підгрупах творчих задач, які вимагали колективного обговорення, прояву організаційних, когнітивних та комунікативних здібностей.

Завданнями навчальної роботи у підгрупах були: 1) самостійне складання студентами у підгрупах комплексу фізичних вправ; 2) самостійне складання студентами у підгрупах естафет; 3) самостійна розробка студентами у підгрупах рухливих ігор із застосуванням власноруч розроблених правил; 4) самостійний пошук у підгрупах нових фізичних вправ, які ще не були застосовані в навчальному процесі.

Фактори використання творчих завдань в процесі навчальних занять дало можливість у великій мірі підняти мотивацію студентів до навчальних занять з фізичного виховання, що стало підґрунтям до фактичного поглиблення рівня знань та методичної підготовленості

студентів.

Висновки. Завдання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» в університеті, направленість педагогічного контролю та критерії оцінювання навчальних досягнень студентів не можуть обмежуватись лише форматом фізичної підготовки та оцінюванням рухових здібностей тих хто навчається. Включення до процесу фізичного виховання творчих завдань та залучення самих студентів до самостійного планування та розробки власних індивідуальних програм фізичного вдосконалення; використання у навчальному процесі ділових ігор, в яких студенти самостійно моделюють задачі і ситуації алгоритмічного впливу на організм фізичних навантажень створює педагогічні умови для якісного покращення навчального процесу, умови для позитивної динаміки змін системи мотивів студентів до самостійних занять фізичними вправами.

Список використаної літератури

1. Белікова Н.О., Сущенко Л. П. Термінологія напряму підготовки «Здоров'я людини» : навч. посібник. К. : ТОВ «Козарі», 2009. 182 с.

Belikova N.O., Syenko L. P. Terminologia napriamú pidgotovki «Zdorov'ia liudyini» : navch. posibnik. K. : TOV «Kozari», 2009. 182 s.

2. Буринська Н. М., Староста В. І. Складання завдань у процесі навчання як педагогічна проблема. Педагогіка і психологія. Вісник АПН України, 2010. № 3(88). С. 5-15.

Búrinska N. M., Starosta V. I. Skladannia zavdan ú protsesi navchannia iak pedagogichna problema. Pedagogika i psihologija. Visnik APN Ýkraïni, 2010. № 3(88). S. 5-15.

3. Джура О. Д. Освіта в системі факторів професійного самовизначення особистості: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. філософ. Наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії». К., 2004. 17 с.

Djúra O. D. Osvita v sistemi faktoriv profesiinogo samoviznachennia osobistosti: avtoref. dis. na zdobýttia naúk, stýpenia kand. filosof. Naúk : spets. 09.00.03 «Sotsialna filosofija ta filosofija istorii». K., 2004. 17 s.

4. Долженко Л. П. Фізична підготовленість і функціональні особливості студентів із різним рівнем фізичного здоров'я : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання і спорту. Нац. ун-т фіз. вих. і спорту України. Київ, 2007. 21 с.

Doljenko L. P. Fizichna pidgotovlenist i fúnktsionalni osoblivosti stýdentiv iz riznim rivnem fizichnogo zdorov'ia : avtoref. dis. na zdobýttia naýk. stýpenia kand. naýk z fiz. vihovannia i sportý. Nats. ýn-t fiz. vih. i sportý Ýkraïni. Kíiv, 2007. 21 s.

5. Круцевич Т. Ю., Пангелова Н. Є., Кривчикова О. Д. Теорія і методика фізичного виховання: підруч.для студ.вищ. навч.закл.фіз. виховання і спорту. К.: Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид – во «Олімп. л – ра». 2017. Т2. 448с.

Krýtsevich T. Iý., Pangelova N. E., Krivchikova O. D. Teoriia i metodika fizichnogo vihovannia: pidrých.dlia stýd.vi. navch.zakl.fiz. vihovannia i sportý. K.: Natsionalni ýniversitet fizichnogo vihovannia i sportý Ýkraïni, vid – vo «Olimp. l – ra». 2017. T2. 448s.

6. Солдатенко М. М. Самостійна пізнавальна діяльність як фактор професійного становлення. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2001. Вип. 2.С. 54-66.

Soldatenko M. M. Samostiina piznavalna diialnist yak faktor profesinogo stanovlennia. Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktika. 2001. Vip. 2.S. 54-66.

7. Харченко С. М. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю у процесі професійно прикладної фізичної підготовки: автореф. дис. ... канд.пед. наук. Суми, 2018. 19с.

Harchenko S. M. Formývannia zdorov'iazberejývalnoi kompetentnosti maibýtnih fahivtsiv agrarnogo profilyú ý protsesi profesiino prikkladnoi fizichnoi pidgotovki: avtoref. dis. ... kand.ped. naýk. Sými, 2018. 19s.

Довідка про авторів

а) прізвище, ім'я, по батькові: Матлаш Віталій Анатолійович

б) посада: старший викладач

в) місце роботи: СНАУ, кафедра фізичного виховання

г) адреса для листування: 40000, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва 160,
кафедра фізичного виховання

а) прізвище, ім'я, по батькові: Ліфінцев Іван Дмитрович

б) посада: старший викладач

в) місце роботи: СНАУ, кафедра фізичного виховання

г) адреса для листування: 40000, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва 160,
кафедра фізичного виховання